

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	11
7.	DENETİM BULGULARI.....	11

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı Bütçesi Gider Ödenekleri ve Gerçekleşmeleri	6
Tablo 2: 2021 ve 2022 Yılı Gelir Gerçekleşmeleri	7

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
APF	Asia Pacific National Forum of Human Rights Institutions (Asya Pasifik Ulusal İnsan Hakları Kurumları Forumu)
BM	Birleşmiş Milletler
ENNHRI	European Network of National Human Rights Institutions (Avrupa İnsan Hakları Kurumları Ağı)
GANHRI	Global Alliance of National Human Rights Institutions (Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı)
OHCHR	United Nations High Commissioner for Human Rights (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliđi)
SCA	Sub-Committee on Accreditation (Akreditasyon Alt Komitesi)
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UİHK	Ulusal İnsan Hakları Kurumları
UNDP IRH	United Nations Development Program Istanbul Regional Office (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İstanbul Bölge Ofisi)
UÖM	Ulusal Önleme Mekanizması

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Türkiye’de, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda tüzel kişiliği haiz ilk kurumsal yapılanma 21.6.2012 tarihli ve 6332 sayılı Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu ile gerçekleştirilmiştir. 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren söz konusu Kanunla Türkiye İnsan Hakları Kurumu unvanıyla, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli kuruluş şeklinde kurulan ve Başbakanlıkla ilişkilendirilen Kurum, insan haklarının korunmasına, geliştirilmesine ve ihlallerin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak ve işkence ve kötü muamele ile mücadele etmekle yetkili ve sorumlu kılınmıştır.

06.04.2016 tarihinde kabul edilen ve 20.04.2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile 6332 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış, Türkiye İnsan Hakları Kurumu lağvedilerek, yerine Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) unvanıyla yeni bir kurumsal yapı oluşturulmuştur. İdari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluş olarak teşkil edilen Kurum, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) görevini yerine getirmekle görevli, yetkili ve sorumlu kılınmıştır.

6701 sayılı Kanununun 8’inci maddesinde, Kurumun Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakan ile ilişkilendirileceği, Cumhurbaşkanının Kurumun teşkilat yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü hallerde bakan vasıtasıyla kullanabileceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu hüküm gereğince, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan 2018/1 sayılı Genelge ile Kurum Adalet Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

6701 sayılı Kanun’un uygulaması ile ilgili ayrıntılı esasları belirlemek üzere Kurum tarafından hazırlanan “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Kurumun yönetmelik düzeyindeki bir diğer düzenlemesi “İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanlığı Yönetmeliği”dir. Söz konusu düzenlemeyle, Kurumda istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile mesleğe alınma, yetiştirilme, tez ve yeterlilik sınavları ve çalışma usul ve esasları belirlenmiştir.

Kurumda söz konusu yönetmelikler dışında, iç mevzuat düzenlemesi olarak; “Sözleşmeli Personel İstihdam Edilmesine İlişkin Usul ve Esaslar”, “İdari İzin, Dönüşümlü ve Uzaktan Çalışma Usul ve Esasları”, “İmza Yetkileri Yönergesi”, "Ön Mali Kontrol Yönergesi", "Rapor Yazım Yönergesi", “Uzmanlık Tezi Yazım Yönergesi” ve "Müzekkere ve Karar Yazım Yönergesi" yürürlüğe konulmuştur.

Kurum, faaliyet yapısının özelliği gereği, ulusal insan hakları kurumlarının (UİHK) tabi olduğu uluslararası kurallar, ilkeler ve prensiplere tabi bulunmaktadır.

Ulusal insan hakları kurumlarının taşınması gereken niteliklere dair temel bir çerçeve metni olan Paris Prensipleri 20.12.1993 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilerek uygulamaya konulmuştur. Paris Prensiplerinde, ulusal insan hakları kurumlarının; yasal veya anayasal dayanağa sahip olma, bağımsız olma ve özerklik, insan haklarının korunması ve güçlendirilmesi için geniş yetkilere sahip olma ve yeterlilik gibi çeşitli kriterlerin yanı sıra, mali açıdan yeterli mali kaynağa ve mali özerkliğe sahip olması ilkesi de temel kriter olarak belirlenmiştir. Söz konusu prensipler, ulusal insan hakları kurumlarına uluslararası alanda meşruiyet ve güvenilirlik zemini kazandırılması açısından önemli olup bu kurumların kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirebilmeleri için bu prensiplerle uyumlu bir yapıda faaliyet göstermeleri zorunlu bulunmaktadır.

Bu çerçevede, dünyanın her yerinden ulusal insan hakları kurumlarının oluşturduğu uluslararası bir oluşum olan ve 128 kurumu kapsayan Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı (GANHRI), Paris Prensiplerine uygun olarak ülke kurumlarını gerekli kriterleri taşınması durumunda akredite etmektedir. Akreditasyon, ulusal insan hakları kurumlarının uluslararası düzeyde görünürlüğü, kabulü ve oy-söz sahibi olması için GANHRI bünyesinde gerçekleştirilen bir prosedür olup amacı ulusal kurumların Paris Prensipleri’ne uyumluluğunu tespit etmektir. GANHRI bünyesinde Avrupa, Afrika, Asya- Pasifik ve Amerika olmak üzere dört bölgesel ağ bulunmakta olup TİHEK, Avrupa İnsan Hakları Kurumları Ağı (ENNHRI) bünyesinde yer almaktadır.

Kurum, BM İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya

Cezaya Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol doğrultusunda 28.01.2014 tarihinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak belirlenmiştir.

Kurum tarafından hazırlanan 2021-2023 yıllarına ilişkin İnsan Hakları Eylem Planı'nda, "TİHEK'in yapısının BM Ulusal İnsan Hakları Kurumları Statüsüne İlişkin İlkeler ile uyumlu hale getirilmesi ve bir yıl içerisinde Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağ akreditasyonunun alınması" hedeflenmiştir. Söz konusu hedef doğrultusunda Kurum tarafından akreditasyon süreci başlatılmış ve 01.06.2022 tarihinde gerekli dokümanlar hazırlanarak GANHRI bünyesinde bulunan Akreditasyon Alt Komitesi (SCA) Sekreterliği'ne başvuruda bulunulmuştur.

10.11.2022 tarihinde SCA Sekreterliği tarafından iletilen resmi yazıda, Kurumun "B" statüsünde akredite edilmesine karar verildiği belirtilmiştir. Bu statü TİHEK'in Ulusal İnsan Hakları Kurumu olarak kabul edildiği, bu nedenle uluslararası ve bölgesel toplantılara katılma fırsatına sahip olduğu, ayrıca BM Organlarına ve İnsan Hakları Konseyi'nin Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizmasına paralel raporlar sunma imkanına sahip olacağı anlamına gelmektedir. Bu aşamadan sonra Kurumun "A" düzeyinde akredite olabilmesi için gerekli çalışmaların hızlandırılması önem arz etmektedir. Çünkü "A" düzeyinde akredite olan kuruluşların Paris Prensipleri ile uyumluluk gösterdiği değerlendirilmektedir. Bu kuruluşlar, ulusal insan hakları kurumlarına ilişkin ulusal ve uluslararası tüm toplantılara oy verebilecek düzeyde katılabilmekte ve İnsan Hakları Konseyinin tüm toplantılarına katılıp herhangi bir gündem maddesi hakkında söz alabilmektedirler. Diğer yandan Avrupa Birliği (AB) fonlarından yararlanmak için "A" düzeyinde akreditasyona sahip olunması gerekli bulunmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Kurumun teşkilat yapısı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu ve Başkanlık birimlerinden oluşmaktadır. Kurum, bölge ya da il düzeyinde büro açma (yerel teşkilat kurma) yetkisine de sahiptir.

Kurul, Kurumun en üst karar organı olup biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere on bir üyeden oluşmaktadır. Kurul üyeleri tam zamanlı olarak görev yapmaktadır.

6701 sayılı Kanunla, Kurul Başkanı, ikinci başkan ve Kurul üyelerinin görev süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemeyeceği; Kurulun, görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirip kullanacağı; görev alanına giren

konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, Kurula emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır.

6701 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde; Başkanlığın, Başkan Yardımcıları, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşacağı, hizmet birimlerinin sayısının onu geçemeyeceği, hizmet birimlerinin, Başkan tarafından belirlenen koordinatörlerin eşgüdümünde faaliyet göstereceği hükmüne yer verilmiştir.

Kurul Başkanı, Kurumun da Başkanı ve en üst amiri olup, Kurum hizmetlerini mevzuata, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenlemek, yürütmek ve hizmet birimleri arasında eşgüdümü sağlamakla görevli ve yetkili bulunmaktadır. Kurum Başkanına bağlı üç başkan yardımcısı ve on hizmet birimi ile doğrudan Başkana bağlı Hukuk Müşavirliği bulunmaktadır.

Kurum faaliyetlerinin hangi hizmet birimleri ile yürütüleceği hususu 6701 sayılı Kanun'da ayrıntılı olarak yer almamış, hizmet birimleri ve büroların çalışma usul ve esaslarının Yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu konuda Kurum tarafından hazırlanıp ilgili mercilere gönderilen taslak yönetmelik düzenlemesi ile ilgili olarak 2022 yılı sonu itibarıyla bir gelişme olmamış, dolayısıyla söz konusu Yönetmelik düzenlemesi yürürlüğe konulamamıştır.

Kurumda fiilen on hizmet birimi teşkil edilmiş olup bunlar; Ana Hizmet Birimleri, Danışma ve Denetim Birimleri ve Yardımcı Birimler olmak üzere üç grupta toplanmıştır.

Ana Hizmet Birimleri; Ön İnceleme Birimi, İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Birimi, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Birimi, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi, Uluslararası İlişkiler ve Proje Birimi, Kurul İşleri ve Kararlar Birimi olarak belirlenmiştir.

Danışma ve Denetim Birimleri; Hukuk Müşavirliği ile Strateji Geliştirme Biriminden, Yardımcı Birimler ise; İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Birimi ile Bilgi İşlem Biriminden oluşmaktadır.

Diğer yandan 6701 sayılı Kanun'un 14/5 maddesinde; "gerek görülmesi hâlinde, Kurumun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararıyla Kuruma bağlı bürolar kurulabileceği hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu hüküm çerçevesinde 07.03.2023 tarihli ve 32215 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla Gaziantep ilinde bağlı büro kurulmuştur.

6701 Sayılı Kanunun 13'üncü maddesi ile hizmet birimi koordinatörlerinin görevlendirilmesi ve diğer Kurum personelinin atama yetkisi Kurum Başkanına tanınmıştır.

Kurumda, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ve İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ile idari kadrolarda çeşitli unvanlarda personel istihdam edilmektedir.

Kurum personeli 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile düzenlenen hususlar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi bulunmaktadır.

Kurumun personel kadro sayısı 214 olup 2022 yılı sonu itibarıyla 148'i dolu, 66'sı boştur.

Yıl sonu personel mevcudunun; 103'ü kadrolu memur, 35'i sürekli işçi, 10'u sözleşmeli personeldir.

Diğer yandan kadrosu başka kurumda olup TİHEK'te görev yapan personel sayısı 22, kadrosu TİHEK'te olup başka kurumlarda görev yapan personel sayısı ise 7'dir.

1.3. Mali Yapı

TİHEK, 6701 sayılı Kanun'la idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluş olarak kurulmuştur.

Kurum, özel bütçeli bir kamu kuruluşu olarak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Ekli (II) sayılı Cetvelinde "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" kapsamında yer almaktadır. Özel bütçeli idareler bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlere harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleridir.

Kurumun bütçe işlemleri bütçe kanunlarına ve merkezi bütçe prosedürlerine tabi bulunmakta; mali işlemler 5018 sayılı Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirilmektedir. Muhasebe kayıt ve işlemlerinde 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri ile anılan Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan ve 27.12.2004 tarihli ve 29218 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği esas alınmaktadır.

Kurumun gelir kaynakları, 6701 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesinde; genel bütçeden

yapılacak Hazine yardımları, Kuruma ait taşınır ve taşınmazlardan elde edilen gelirler, gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler ve diğer gelirler olarak sayılmıştır. Kurumun öz gelirleri bulunmamakta olup önceki dönemlerde olduğu gibi 2022 yılında da giderler genel bütçeden yapılan Hazine yardımlarıyla finanse edilmiştir.

TİHEK'in 2022 yılı bütçesi gider ödenekleri ve gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2022 Yılı Bütçesi Gider Ödenekleri ve Gerçekleştirmeleri

Hesap Kodu	Hesap Adı	Başlangıç Ödeneği TL	Yıl Sonu Ödeneği TL	Yıl Sonu Gerçekleşme TL	Gerçekleşme Oranı (%)
1	Personel Giderleri	16.667.000,00	26.916.985,00	26.193.262,21	97,3
2	Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Giderleri	2.312.000,00	3.766.360,00	3.663.782,10	97,3
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	5.953.000,00	15.811.100,00	15.710.927,18	99,4
5	Cari Transferler	497.000,00	775.242,00	757.894,32	97,8
6	Sermaye Giderleri	3.614.000,00	3.614.000,00	3.451.176,27	95,5
	Genel Toplam	29.043.000,00	50.883.687,00	49.777.042,08	97,8

Kurumun 2022 yılı toplam gider ödenekleri toplam 50.883.687 TL olarak öngörülmüş, buna karşılık gerçekleşme toplam 49.777.042,08 TL düzeyinde oluşmuş, yıl sonu bütçe ödenekleri tutarına göre %97,8 oranında gerçekleşme sağlanmıştır. Kurumun toplam giderlerinin ağırlıklı kısmını %52,6 oranıyla personel giderleri, %31,6 oranıyla mal ve hizmet alım giderleri oluşturmuştur.

Kurumun 2022 yılı faaliyet sonuçları ile ilgili verilere göre; faaliyet giderleri toplamı 48.336.008,28 TL, gelirler toplamı 48.162.479,15 TL ve faaliyet sonucu -173.529,13 TL olarak gerçekleşmiştir.

Kurumun 2022 yılı gelirleri önceki dönem verileriyle birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 ve 2022 Yılı Gelir Gerçekleşmeleri

Hesap Kodu	Hesap Adı	2021 Gerçekleşme TL	2022		
			Gelir Tahmini TL	Gerçekleşme TL	Gerçekleşme Oranı %
4	Alınan Bağış ve Yardımlar	27.469.000,00	28.014.000,00	47.912.000,00	171,0
5	Diğer Gelirler	79.679,99	23.000,00	179.640,04	781,0
	Genel Toplam	27.548.679,99	28.037.000,00	48.091.640,04	171,5

Kurumun 2022 yılı gelirleri, bütçelenen tutardan %71, önceki dönemden %74,5 fazla olmak üzere toplam 48.091.651,99 TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirlerin %99,6 oranında 47.912.000 TL'sini alınan bağış ve yardımlar hesabında yer alan Hazine yardımı şeklinde genel bütçeden tahsis edilen ödenekler oluşturmuştur. Bunun 44.298.000 TL'si cari transfer, 3.614.000 TL'si sermaye transferi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Türkiye İnsan hakları ve Eşitlik Kurumunun muhasebe ve raporlama işlemleri, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu maddesi ile belirli muhasebe sistemi çerçevesinde, aynı madde gereği yürürlüğe konulmuş olan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği esas alınarak yürütülmektedir.

Muhasebe sistemi tahakkuk esaslı Devlet Muhasebesi Sistemi olup Kurumun bütün varlık ve yükümlülükleri ile gelir ve giderleri ve garantileri gibi tüm mali işlemler mali yıl esasına göre yürütülmektedir.

TİHEK, 5018 sayılı Kanun kapsamındaki diğer kamu idareleri gibi, mevzuat gereği tutulması ya da düzenlenmesi öngörülen defter, kayıt, belge ve benzeri içeriklerin elektronik ortamda oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibraz edilmesi ile mezkur Kanun kapsamındaki süreçlere yönelik bilişim sistemleri arasında birlikte işlerlik standartlarının ve güvenlik politikalarının belirlenmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütülen Kamu Harcamaları ve Muhasebe Bilişim Sistemi ile Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemini kullanmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe

Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle

sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kurumun iç kontrol sistemine ilişkin tespit ve değerlendirmeler, iç kontrol standartları itibarıyla aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları ile ilgili çalışmalar yapılmış olmakla birlikte eksiklikler söz konusudur. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, görevde yükselme ve unvan değişikliği ile ilgili yönetmelik düzenlemesi mevcut olmadığından eksiklik taşımaktadır. Hassas görevlere ilişkin prosedürler konusunda çalışmalar mevcuttur, ancak tümüyle tamamlanmamıştır.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış olup içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili önceki dönemlerde çalışmalar yapmış olmakla beraber, henüz riskler belirlenmemiş durumdadır. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar tamamlanmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. Ancak çalışmalar tüm birimleri kapsamadığından eksiklikler söz konusudur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunlar farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumlularının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmış, ancak tamamlanmamıştır. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin iç kontrol sistemi, Kurumda iç kontrole ilişkin eksiklikler bulunması ve iç denetim birimi ile İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmamış olması nedeniyle değerlendirilmemektedir.

Kurumda, gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerin daha etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesi, kanunlara, diğer düzenlemelere ve uluslararası kriterlere uyum konusunda etkinliğin artırılması, her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önüne geçilmesi ve sağlıklı kararlar alınabilmesine yönelik düzenli ve güvenilir bir raporlama ve bilgi akış sistemi oluşturulması için etkin bir iç kontrol sistemi kurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle, 5018 sayılı Kanun, İç Kontrol Standartları Tebliği ve İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenen standartlar çerçevesinde Kurumda etkin bir iç kontrol sistemi kurulmasına yönelik çalışmalara etkinlik kazandırılarak tamamlanması gerekli bulunmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun, 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

Kurumda istihdam edilen işçi statüsündeki personel için dönem sonlarında ayrılması gereken kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılmadığı tespit edilmiştir. Kıdem tazminatı karşılığı ayrılmaması, izleyen dönemlerde ödenmesi öngörülen kıdem tazminatı tutarlarının sağlıklı bir şekilde takip edilmesini güçleştirmektedir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri uyarınca kamu idarelerinin, kıdem tazminatı alma hakkı bulunan personele ödenmesi muhtemel kıdem tazminatı tutarları için karşılık ayırmaları ve ayırdıkları bu karşılıkları 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı ve 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabını kullanarak muhasebe kayıtlarında izlemeleri gerekmektedir.

Bu nedenle, muhasebenin dönemsellik ve ihtiyatlılık ilkeleri dikkate alınarak, mevzuatın öngördüğü usul ve esaslar çerçevesinde kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılması gerekli bulunmaktadır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>